

Sygn. akt I ACa 147/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2021 r.

Sąd Apelacyjny w L. I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia	SA Piotr Czernski
Protokolant	st. sekr. sądowy Maciej Mazuryk

po rozpoznaniu w dniu 3 listopada 2021 r. w L. na rozprawie

sprawy z powództwa E. K. (1)

przeciwko (...)

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w L.

z dnia 21 grudnia 2020 r. sygn. akt (...)

I. zmienia zaskarżony wyrok w części w ten sposób, że:

1) rozstrzygnięcie w punkcie I. zmienia w ten sposób, że zasądza od pozwanego (...) na rzecz powódki E. K. (1) kwotę 40.000 (czterdzieści tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 sierpnia 2021 roku do dnia zapłaty, a w pozostałej części oddala powództwo uwzględnione w tym punkcie zaskarżonego wyroku,

2) w punkcie IV. kwotę 3.389,55 zł obniża do kwoty 2.260 (dwa tysiące dwieście sześćdziesiąt) złotych;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt **I ACa 147/21**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2020 r. Sąd Okręgowy w L. po rozpoznaniu sprawy z powództwa E. K. (1) przeciwko (...) o zadośćuczynienie i odszkodowanie:

I. zasądził od pozwanego (...) na rzecz powódki E. K. (1) kwotę 60.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 marca 2016 roku do dnia zapłaty;

II. oddalił powództwo w pozostałej części;

III. zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu;

IV. nakazał ściągnąć od pozwanego (...) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w L. kwotę 3.389,55 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

V. przejął pozostałe nieuiszczone koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa.

Uzasadnienie znajduje się na k. 223-245.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany w części, tj. pkt I, III i IV. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i będące jej następstwem niewłaściwe zastosowanie, tj.:

a) art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 zdanie pierwsze k.c. oraz art. 415 k.c. w zw. z art. 430 k.c. przez częściowe uwzględnienie roszczenia odszkodowawczego mimo braku szkody i związku przyczynowego,

b) art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. przez przyznanie odsetek od dnia, w którym pozwany nie pozostawał w opóźnieniu ze względu na niewykazanie przez powódkę wszystkich istotnych faktów będących podstawą żądania zapłaty;

2) naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c., udowodnione istotnych, obiektywnych faktów w postaci: uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia powódki, szkody osobowej i jej określonego rozmiaru oraz związku przyczynowego między danym błędem diagnostycznym a szkodą osobową, w sytuacji, gdy jedynym przeprowadzonym dowodem były zeznania samej powódki, dodatkowo pozbawione szczegółów, które mogłyby ewentualnie prowadzić do dokonania takich ustaleń.

Pozwany wnosił o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości;

- zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za pierwszą i drugą instancję według norm przepisanych, z uwzględnieniem wynagrodzenia radcy prawnego,

- uchylenie pkt IV. zaskarżonego wyroku.

Powódka domagała się oddalenia apelacji w całości i zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje: apelacja zasługuje na uwzględnienie w części.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nie zachodziły przyczyny uchylenia zaskarżonego wyroku. Postępowanie przed Sądem Okręgowym nie było dotknięte nieważnością. Nie można też mówić o nierozpoznaniu przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.). Zaskarżone rozstrzygnięcie odnosi się wszak do tego, co było przedmiotem sprawy, jeśli zestawimy treść uzasadnienia pozwu i uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Sąd oparł się jedynie na wadliwej podstawie materialnoprawnej. Sąd drugiej instancji jest jednak sądem merytorycznym, a zebrane dowody pozwalają na wydanie przez Sąd Apelacyjny rozstrzygnięcia merytorycznego.

Trzeba przy tym zauważyć, że konstruując podstawę faktyczną powództwa, E. K. (2) przedstawiła swoje żądanie zadośćuczynienia na dwóch płaszczyznach. Pierwszą z nich było wprost wskazane unormowanie art. 445 § 1 k.c. Na gruncie tego przepisu powódka wyznaczyła jednak bardzo szerokie granice faktyczne, wskazując na cierpienia psychiczne polegające na strachu przed śmiercią z powodu późnej fazy wykrycia nowotworu (uzasadnienie pozwu - k. 4). Tym samym powódka wcale nie powiązała swoich cierpień psychicznych jedynie z mniejszą skutecznością leczenia

z uwagi na zbyt późne wdrożenie procedur leczniczych. Obowiązkiem powódki nie było też wskazanie przepisu prawa materialnego, stanowiącego źródło jej roszczenia z tytułu zadośćuczynienia. Było to bowiem zadaniem Sądu.

Idąc dalej trzeba dostrzec, że Sąd pierwszej instancji z ramach badania przesłanki normalnego związku przyczynowego wyeliminował uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia jako skutek bezprawnego i zawinionego zachowania pozwanego (art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c.). Tym samym słusznie pozwany podnosi tę kwestię w apelacji. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w badanym stanie faktycznym nie można było z definicji wykluczyć, że po stronie powódki wystąpił rozstrój zdrowia w znaczeniu użytym w art. art. 445 § 1 k.c. na płaszczyźnie jedynie cierpienie psychicznych, ale wymagałoby to jednoznacznych dowodów i wykazania określonego stopnia intensywności tego rodzaju cierpienia powódki pozwalających na uznanie, że mowa właśnie o rozstroju zdrowia. Strona powodowa nie podołała wszak obowiązkowi wykazanie tej okoliczności na gruncie art. 6 k.c. (w zw. z art. 232 k.p.c.).

Następnie trzeba stwierdzić, że Sąd Okręgowy uznał trafnie, że pozwanemu można przypisać zawiniony błąd diagnostyczny, ale nie wykazano w sprawie wpływu owego błędu na stan zdrowia fizycznego powódki. W szczególności Sąd pierwszej instancji ustalił, że ośmiomiesięczne opóźnienie rozpoczęcie leczenia onkologicznego w następstwie niewłaściwie odczytanego badania mammograficznego nie miało wpływu na proces leczenia, tj. sposób, długość i jego zakres. Tym samym Sąd Okręgowy wykluczył w swych rozważaniach możliwość przypisania pozwanemu wywołania krzywdy (szkody niemajątkowej) jako rezultatu uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia spowodowanych błędem diagnostycznym.

Przepis art. 445 k.c. stanowi jednak o możliwości przyznania zadośćuczynienia za krzywdę, której poszkodowany doznał w związku z naruszeniem wskazanych w nim dóbr osobistych. Dobrami tymi są: zdrowie (którego naruszeniem są uszkodzenie ciała oraz rozstrój zdrowia, o których mowa w art. 444 k.c. stanowiącym przedmiot odesłania z § 1), wolność oraz integralność seksualna (do których naruszenia dochodzi w razie pozbawienia poszkodowanego wolności oraz skłonieniem go za pomocą podstępem, gwałtu lub nadużycia stosunku zależności do poddania się czynowi nierządному). Przepis ten dotyczy zatem krzywdy wynikającej z naruszenia niektórych, wyraźnie wskazanych dóbr osobistych. Dla porównania na przykład art. 448 k.c. przesądza, że na jego podstawie można żądać naprawienia krzywdy związanej z naruszeniem każdego dobra osobistego (zob. Komentarz do art. 445 k.c., pod red. E. Gniewka, Legalis/el. 2021).

Sąd pierwszej instancji częściową zasadność roszczenia powódki wywiódł natomiast właśnie z krzywdy przyjmującej postać cierpienia psychicznych polegających na strachu przed śmiercią z powodu późnej fazy wykrycia nowotworu w wyniku zawinionego błędu diagnostycznego pozwanego. Sądowi umknęło jednak, że podstawę materialnoprawną tego roszczenia (w przypadku niewykazania rozstroju zdrowia psychicznego) mógł stanowić jedynie przepis art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 849 ze zm.), zwanej dalej u.p.p. Zgodnie z tym przepisem, w razie zawinionego naruszenia praw pacjenta sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 Kodeksu cywilnego.

Strona powodowa nie wskazała tej ostatniej podstawy materialnoprawnej swego żądania, chociaż, jak wyżej zasygnalizowano, skonstruowała podstawę faktyczną powództwa w sposób obejmujący również zdarzenia mieszczące się w hipotezie art. 4 ust. 1 u.p.p. Sąd pierwszej instancji nie zastosował też normy prawa procesowego przewidzianej w art. 156² k.p.c. Tymczasem zgodnie z tym przepisem, jeżeli w toku posiedzenia okaże się, że o żądaniu lub wniosku strony można rozstrzygnąć na innej podstawie prawnej, niż przez nią wskazana, uprzedza się o tym strony obecne na posiedzeniu.

Jednocześnie w literaturze przedmiotu słusznie wskazuje się, że artykuł 156² k.p.c. znajduje zastosowanie w postępowaniu przed sądem drugiej instancji z uwagi na treść art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. (Komentarz do art. 156² k.p.c., pod red. T. Szancilo, Legalis 2021/el.; por. jednak uzasadnienie postanowienia SN z dnia 11 grudnia 2020 r., IV CSK

182/20, niepubl.). Dlatego Sąd Apelacyjny wydał stosowne postanowienie w dniu 5 lipca 2021 r., zakreślając stronom odpowiedni termin na zajęcie stanowisk.

Z uwagi na powyższe, jak już zasygnalizowano wcześniej, zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego poddaje się kontroli merytorycznej, ponieważ można dokonać oceny zarzutów apelacji przy uwzględnieniu punktu odniesienia w postaci stanowisk stron stanowiących odpowiedź na powyższe postanowienie z dnia 5 lipca 2021 r. Zarzuty apelacji muszą jednak zostać ocenione w kontekście pominiętej przez Sąd podstawy materialnoprawnej rozstrzygnięcia.

W dalszej kolejności trzeba stwierdzić, że mając na uwadze aktualną treść art. 327¹ § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c., dotyczących zasad sporządzania uzasadnień, Sąd Apelacyjny stwierdza, że przyjmuje za własne ustalenia sądu pierwszej instancji. W zakresie koniecznym z punktu widzenia zapadłych rozstrzygnięć, ustalenia te nie wymagają zmiany ani uzupełnienia. Dlatego zarzut apelacji dotyczący art. 233 § 1 k.p.c. jest chybiony. Natomiast jeśli chodzi o ocenę prawną, Sąd Apelacyjny stwierdza, że w całości należy podzielić ustalenia Sądu Okręgowego co do znaczenia rozmiaru intensywności cierpień powódki, poprzez odniesienie jednak do treści art. 4 ust. 1 u.p.p. w zw. z art. 448 k.c.

Słusznie przyjmuje się też, że mowa tutaj o prawie pacjenta do świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością, prawie do informacji itp. Ochrona prawna wynikająca z art. 4 ust. 1 u.p.p. obejmuje, oprócz naruszenia dobra osobistego, również naruszenie prawa do właściwego standardu opieki medycznej, które może spowodować doznanie przez pacjenta negatywnych odczuć, wywołać u niego uczucie dyskomfortu oraz przyczynić się do utraty przez niego zaufania do lekarzy. Bez znaczenia pozostaje jednoczesne wyrządzenie u pacjenta tzw. szkody medycznej, oznaczającej uszkodzenia ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia w rozumieniu art. 444 k.c. (zob. wyrok SA w Białymstoku z 15.4.2015 r., I ACa 816/14, Legalis nr 1254497).

Natomiast w tym kontekście trzeba stwierdzić, że zarzuty apelacji są o tyle uzasadnione, że kwota przyznana przez Sąd Okręgowy jest rażąco wygórowana. Odpowiednia kwota winna wynosić 40.000 zł.

Odmienne niż uczynił to Sąd Okręgowy należy też podejść do kwestii odsetek związanych z opóźnieniem, co czyni częściowo zasadnym zarzut apelacji dotyczący rozstrzygnięcia o tym żądaniu. O opóźnieniu można bowiem mówić dopiero od dnia następnego po upływie terminu 14 od doręczenia stronie pozwanej odpisu postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 5 lipca 2021 r. – z uwzględnieniem treści art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn. z 2020 r., poz. 1842 ze zm.). Dlatego omawiane odsetki zasądzono od dnia wskazanego w sentencji. W pozostałym zakresie apelacja jest niezasadna.

W rezultacie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. we wskazany wyżej sposób zmieniono rozstrzygnięcie w punkcie I. zaskarżonego wyroku. Z kolei rozstrzygnięcie zawarte w punkcie III. zaskarżonego wyroku odpowiada prawu. Natomiast powódka utrzymała się ze swymi żądaniami w rozmiarze ok. 30%. W toku procesu Skarb Państwa tymczasowo skredytował część kosztów procesu w łącznej wysokości 7.532,34 zł. Dlatego ściągnięciu od pozwanego (pkt IV. zaskarżonego wyroku) podlegała kwota 2.260 zł (7.532,34 zł x 30%).

Na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono apelację w pozostałej części. Na podstawie zaś art. 100 zdanie 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zniesiono pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego.

(P.C.)